

Perceptions of Self-efficacy Regarding Special Education as a Predictor of Occupational Burnout of School Counselors*

¹Hatice KUMCAĞIZ, ²Yasin DEMİR, ³Cemal KARADAŞ

¹Ondokuz Mayıs University, ²Fırat University, ³İnönü University

Abstract:

The purpose of this study was to examine self-efficacy perceptions of school counselors regarding special education as a predictor of occupational burnout. A total of 414 school counselors attended the study, including 192 females and 222 males, who served in various institutions in Malatya and Samsun provinces in 2015. The mean age of the participants was 34.2. In the study, School Counselors' Self-efficacy Scale, Burnout Syndrome Inventory Short Version, and demographic form were used as data collection tools. In the analysis of the obtained data, t-test, correlation and simple linear regression analysis were used. Results indicated that occupational burnout levels of school counselors differentiated significantly in favor of women by gender. It was concluded that school counselors had a moderately significant negative relationship between self-efficacy and occupational burnout in special education. Additionally, self-efficacy in special education explained approximately 13% of occupational burnout.

Keywords: Counselor, Occupational burnout, Self-efficacy.

İnönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 18, No 3, 2017
pp. 312-324
DOI: 10.17679/inuefd.341495

Received : 03.10.2017
Revision1 : 26.10.2017
Revision2 : 29.11.2017
Accepted : 26.12.2017

Suggested Citation

Kumcağiz, H., Demir, Y., & Karadaş, C. (2017). Perceptions of self-efficacy regarding special education as a predictor of occupational burnout of school counselors. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 18(3), 312-324. DOI: 10.17679/inuefd.341495

* This article is an extended version of paper presented at 2nd Eurasian Congress on Positive Psychology in İstanbul on 12-14 May, 2017.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

School counselors are trying to meet students' increasing demands by playing an important role to help become academic, psychological, social, and scientifically successful (Maag & Katsiyannis, 2010; Zambrano, Castro-Villarreal & Sullivan, 2012). School counselors have an important place in providing counseling and guidance to students in the contemporary education system. Additionally, school counselors are professionals who are required to support the psycho-social and emotional development of students in schools.

School counselors have a role and responsibility to intervene directly or indirectly with school and student based problems. For this reason, besides the school counselor's occupational knowledge, skills, and experiences, their self-efficacy perceptions regarding the problem areas that the children with special education need may encounter is important. (Aksoy & Diken, 2009a).

Purpose

The main purpose of this study is to examine self-efficacy perceptions of school counselors regarding special education as a predictor of occupational burnout. However, in this research it is aimed to be examined the self-efficacy perceptions in terms of special education in terms of gender, marital status and age.

Method

A total of 414 school counselors, including 192 female and 222 male, who worked in various institutions in Malatya and Samsun provinces participated in the study in 2015. Participants' ages ranged from 21 to 53, with an average of 34.20 and professional seniority ranging from 1 to 32 years. In addition, 102 of the participants were single and 312 were married. Survey method was used in the descriptive research. In the analysis of the obtained data, t-test, correlation and simple linear regression analysis were used. In order to collect data in the research, the demographic form that developed by the researchers was used, the School Counselors' Self-Efficacy Scale, and the Burnout Syndrome Inventory Short Version were used.

Findings

According to the results of the research, participants' self-efficacy for special education did not show a statistically significant difference according to gender and marital status. The occupational burnout level of women was higher than men. As participants' ages increased, self-efficacy scores for special education also increased. While the age of participants increased, their occupational burnout scores decrease. As the participants' self-efficacy for special education increased, their professional burnout scores decreased. Participants' self-efficacy in special education was found to be significantly predictive of occupational burnout in a negative direction. According to this result, self-efficacy in special education predicted about 13% of occupational burnout.

Discussion & Conclusion

This study was conducted to examine self-efficacy perceptions of school counselors regarding special education as a predictor of occupational burnout. In this section, results of the study were supported by the previous researches.

When the first hypothesis of the study was examined, it was determined that the school psychological counselors' self-efficacy on special education did not differentiate statistically based on gender and marital status. Similar results were obtained when the literature was examined. (Coşgun & Ilgar; 2004, Yiyit 2001).

When the second hypothesis of the study was examined, it was found that occupational burnout levels of school counselors differentiated significantly in favor of women by gender. In a research by Başol and Altay (2009), it was found that male burnout levels were higher than women. In Ergin's (1992) study, it was found that the exhaustion level of women working in health sector was higher than men. According to the same

hypothesis, the levels of occupational burnout of school psychological counselors were not significantly different based on marital status.

When the third hypothesis of the study was examined, it was found that there was a low level of positive correlation between the ages of school counselors and the self-efficacy perception in special education. In the research conducted by İkaner et al. (2007), it has been determined that as the teachers' experience increases, their professional competence also increases. It can be argued that the findings of these research are similar.

When examining the fourth hypothesis of the study, there was a low level of negative correlation between the ages of school psychologists and occupational burnout levels on the negative side. When the literature is examined, it was found that it was a factor affecting the burnout of the aged and increases the burnout at the levels of emotional exhaustion and desensitization (Cemaloğlu & Şahin, 2007; Tuğrul & Çelik, 2002).

When the fifth hypothesis of the study was examined, a moderately significant negative correlation was found between school self-efficacy and occupational burnout of school counselors in special education. When the literature was examined, it was reached that the research results supported the finds of studying (Bümen, 2010; Chan, 2007; Çelikkaleli, 2011; Çimen, 2007; Friedman, 2003; Gündüz, 2012; Skaalvik & Skaalvik, 2007).

When the sixth hypothesis of the study was examined, it was found that school counselors' self-efficacy on special education predicted their occupational burnout negatively. Accordingly, self-efficacy for special education accounts for approximately 13% of occupational burnout. As a result of this research, it can be expressed that 13% of the occupational burnout of school counselors explained the by the self-efficacy perception regarding special education.

Okul Psikolojik Danışmanlarında Mesleki Tükenmişliğin Yordayıcısı Olarak Özel Eğitime İlişkin Öz-yeterlik Algısı*

¹Hatice KUMCAĞIZ, ²Yasin DEMİR, ³Cemal KARADAŞ

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ²Fırat Üniversitesi, ³Inönü Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul psikolojik danışmanlarının mesleki tükenmişliklerinin yordayıcısı olarak özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarının incelenmesidir. Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2015 yılında Malatya ve Samsun illerinde çeşitli kurumlarda görev yapan 192 kadın, 222 erkek olmak üzere toplam 414 okul psikolojik danışmanı oluşturmuştur. Çalışma grubunun yaş ortalaması 34,2'dir. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz-yeterlik Ölçeği, Tükenmişlik Ölçeği Kısa Formu ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde t-testi, korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizi testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul psikolojik danışmanlarının mesleki tükenmişlik düzeylerinin kadınlar lehine anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği saptanmıştır. Okul psikolojik danışmanlarının, özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri ile mesleki tükenmişlikleri arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin mesleki tükenmişliğin yaklaşık olarak %13'ünü açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışman, Mesleki tükenmişlik, Öz-yeterlik.

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 18, Sayı 3, 2017
ss. 312-324
DOI: 10.17679/inuefd.341495

Gönderim Tarihi : 03.10.2017
1. Düzeltme : 26.10.2017
2. Düzeltme : 29.11.2017
Kabul Tarihi : 26.12.2017

Önerilen Atıf

Kumcağız, H., Demir, Y., & Karadaş, C. (2017). Okul psikolojik danışmanlarında mesleki tükenmişliğin yordayıcısı olarak özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algısı. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 312-324. DOI: 10.17679/inuefd.341495

* Bu çalışmanın bir bölümü, II. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi'nde, 12-14 Mayıs 2017 tarihinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Okullarda öğrencilerin fiziksel, psiko-sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemekle yükümlü meslek elemanı olan okul psikolojik danışmanları (rehber öğretmenler); öğrencilerin akademik, psikolojik, sosyal ve duygusal olarak başarılı olmasına yardımcı olmak için önemli roller üstlenerek, onların gereksinimlerini karşılamaya çalışmaktadırlar (Maag & Katsiyannis, 2010; Zambrano, Castro-Villarreal & Sullivan, 2012). Okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini sunan okul psikolojik danışmanın çağdaş eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi giderek artmaktadır. Gelişimsel süreçlerin herhangi bir döneminde çeşitli sorunlarla karşılaşan öğrencilere, bu konuda ilk olarak psikolojik danışmanların hizmet vermeleri beklenmektedir. Ayrıca okul psikolojik danışmanları kaynaştırma eğitimi uygulamalarında da önemli görevler üstlenmektedir (Yüksel, Diken, Aksoy & Karaaslan, 2012).

Okul psikolojik danışmanları, özel eğitim alanında hizmet veren resmi ve özel eğitim kurumlarında özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerle de çalışmaktadırlar. Ayrıca okul psikolojik danışmanları, özel gereksinimi olan öğrencilerin sergiledikleri problemleri davranışlarında ve öğrenmeyle ilgili sorunlarında sınıf ve branş öğretmenlerinin ilk başvurdukları kişilerdendirler. Okul psikolojik danışmanlarının, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerle etkin bir müdahale etme sorumlulukları da vardır. Bu nedenle okul psikolojik danışmanlarının mesleki bilgilerinin yanında, özel eğitime gereksinim duyan çocukların karşılaşılabilecekleri problem alanlarına yönelik öz-yeterlik algıları bu sürecin etkililiği açısından son derece önemlidir. Dolayısıyla psikolojik danışmanların öz-yeterlik algılarının bu sürece etki eden önemli bir değişken olduğu söylenebilir (Aksoy & Diken, 2009a).

Öz-yeterlik, kişinin kendi kendine yetebilme becerisidir. Diğer bir ifadeyle, insanların kendi yetenek ve performansları hakkındaki inançları şeklinde ifade edilmektedir (Bandura, 1994). Öz-yeterlik, bireyin sahip olduğu kapasitesi ile her türlü davranış girişimine başlayıp başlamayacağına, başlayan bir davranışın ise devam edip etmeyeceğine olan inancı şeklinde tanımlanmaktadır (Senemoğlu, 2005). Öz-yeterlik, bireylerin kendi başarıları için sahip oldukları inançlarını içermektedir. Öz-yeterliği yüksek olan bireylerin daha olumlu duygulara sahip oldukları ve yapmak istedikleri şeyleri daha fazla deneme eğiliminde oldukları değerlendirildiğinde, öz-yeterliğin önemli bir faktör olduğu görülmektedir (Bandura, 1977). Okul psikolojik danışmanlarının özel eğitimle ilgili öz-yeterliği, özel eğitimle alakalı konularda rol ve sorumluluklarının beceriye dönüştürülmesinde ve uygulanmasında kendi yeterliklerine dair algıları şeklinde tanımlanmaktadır (Aksoy & Diken, 2009a).

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere, bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulanmaktadır. Bu gruptaki öğrencilerle daha fazla çaba gösterilmesi ve birebir ilgilenilmesi gerekmektedir (Klassen, 2007). Nitelikli bir özel eğitim hizmeti alan öğrencilerin öz-yeterlik algıları, akademik başarıları ve motivasyonu olumlu yönde artmaktadır. Bu süreçte öğretmenlerin ve uzmanların öğretim etkinlikleri konusunda kendi yeterlik düzeylerini arttırabilmeleri ve geliştirebilmeleri için çaba göstermeleri gerekmektedir. Bunun beraberinde de uygun öğretim müdahaleleri ve öğretmen etkileşimleri ile öğrenci öz-yeterliliğini arttırabilir ve dolayısıyla akademik yeteneklerini geliştirebilirler (Bergen, 2013). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler, uzman öğretmenlerin rehberliğinde geçmiş performanslarını gözden geçirebilir, güçlü yanlarını tanıyabilir ve bu sayede öğrencilerin zihinsel farkındalıkları artabilir (Klassen & Lynch, 2007). Bu açıklamalardan anlaşıldığı üzere özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için okul psikolojik danışmanlarının desteği ve kendilerini özel eğitim alanında yeterli hissedebilmeleri oldukça önemlidir.

İlgili literatür incelendiğinde öğretmenlerin öz-yeterlik inançları ile öğretmen davranışları arasında kapsamlı araştırmaların yapıldığı ve bu iki kavramın pozitif ilişkili olduğu görülmüştür (Aurah & McConne, 2014; Cakiroglu, Cakiroglu & Boone, 2005; Gencer & Cakiroglu, 2007; Klassen & Chiu, 2010; Tschannen-Moran & McMaster, 2009). Bu araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin, öz-yeterliği yüksek olan öğretmenlerden daha fazla bilgi alabilecekleri söylenebilir. Bu bağlamda öz-yeterlik inançları yüksek olan öğretmenlerin mesleklerinde daha verimli olması beklenebilir. Mesleğini de verimli bir şekilde sürdüren öğretmenlerin işlerindeki doyumun nispeten daha fazla olması; dolayısıyla belirli konularda kendini yeterli algılayan öğretmenlerin daha az tükenmişlik yaşayacağı söylenebilir (Günay & Demiralay, 2016; Karahan & Uyanık-Balat, 2011).

Tükenmişlik, insanda ortaya çıkan fizyolojik ve duygusal alanlarda hissedilen uzun süren yorgunluk, çaresizlik ve umutsuzluk duyguları, yaptığı işe, hayata ve diğer insanlara karşı gösterdiği olumsuz tutumları kapsayan

bir sendromdur (Akten, 2007; Karahan & Uyanık-Balat, 2011). Diğer bir ifadeyle tükenmişlik, uzun vadedeki olumsuz etkilere tepki olarak tanımlanmaktadır (Osborn, 2004). Tükenmişlik yaşayan bir eğitimcinin moral düzeyi ve öz-saygısı düşüktür. Ayrıca bu bireyler fiziksel olarak da kendisini bitkin hissetmektedir (Roloff & Brown, 2011). Öğretmenin moral düzeyi öğrenci başarısı ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle öğretmenin moral düzeyi ne kadar yüksek olursa öğrencinin başarısı da o oranda yüksek olacaktır denebilir (Bousquet, 2012). İnsana yardım eden meslek elemanlarının mesleki tükenmişlikleri konusunda birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir (Aydemir, Diken, Yikmiş, Aksoy & Özokçu, 2015; Çokluk, 2001; Tümkaya, 2001; Ünal, Karlıdağ & Yoloğlu, 2001). Yaşanan bu mesleki tükenmişlik birçok alanda bireyleri olumsuz yönde etkileyebilir. Aurah ve McConne'a (2014) göre bireylerin öz-yeterlik inançları, onların seçimlerini ve güdülenmelerini belirlemede önemli bir faktör olarak ifade etmektedirler. Özel eğitim alanında çalışan meslek elemanları, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile çalışırken sabırlı ve fedakâr davranmak zorundadırlar. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışmak, onları zaman zaman zorlayabilir, beklentilerini karşılamayabilir, bundan dolayı da onlarda yıpranma durumu görülebilir (Girgin & Baysal, 2005). Yüksek yıpranma oranı tükenmişlik ile ilişkilidir (Billingsley, 2004). Zorlu çalışma koşullarının yanı sıra özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile ilgilenen öğretmenler zorlu bir görev ile karşı karşıyadırlar (Wisniewski & Gargiulo, 1997). Bu bağlamda özel eğitim gerektiren öğrencilerle yakından ilgilenmesi gereken meslek elemanlarından birisinin de psikolojik danışmanlar olduğu dikkate alındığında yetersizlik yaşayan danışmanların daha fazla tükenmişlik yaşaması söz konusu olabilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile ilgilenen eğitimciler, öğrencilerin kişisel-sosyal ve akademik gelişimlerine yeterince yardım edemediklerinde, bu alandaki meslek elemanlarında mesleki olarak tükenmişlik yaşamalarına neden olabilmektedir. Sonuç olarak bu alanda hizmet verenlerin yeteneklerini ve profesyonel mesleki hedeflerini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Emery & Vandenberg, 2010). Okul psikolojik danışmanları da çocukların ve ergenlerin akademik, mesleki ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmakla yükümlüdür. Bunların yanı sıra psikolojik danışmanlardan çocukların ve gençlerin yaşamlarında karşılaştıkları travmatik ve sorunlu olaylara karşı danışmanlık yapmaları ve bu durum sonucu bireylerde oluşan stres ile etkili baş etme görevleri üstlenmeleri de istenmektedir. Okul psikolojik danışmanlarının etkili ve yararlı hizmet sunma kapasiteleri zamanla mesleki tükenmeye doğru götürür. Karşılıklı olarak bireylerin birbirinden etkilenmesi sebebi ile okul psikolojik danışmanlarının tükenmesi, öğrenciyi de doğrudan etkileyebilir (Nobles, 2011).

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yapılan rehberlik ve psikolojik yardım hizmetler ile özel eğitime ihtiyacı olmayan bireylere yapılan hizmetler birbiriyle hemen hemen aynıdır. Çeşitli alanlarda yapılan rehberlik çalışmalarının (kişisel, mesleki, eğitsel vs.) her iki gruba da yapılması gerekmektedir. Sadece özel eğitime gereksinimi olan bireylerin engellerinden dolayı, özel bir yaklaşım sergilenmesi gerekmektedir. Bunun için de okul psikolojik danışmanlarının ek bilgi ve uygulamalara gereksinimi bulunmaktadır. Okul psikolojik danışmanlarına kendi öğrenim süreçlerinde, özel eğitim ile ilgili sınırlı bilgi ve becerilerin kazandırılması, okul psikolojik danışmanlarının özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ile çalışırken zorlanmasına ve çeşitli sorunlar yaşamasına neden olabilmektedir. Bu durumun okul psikolojik danışmanlarının çalışma yükünü ağırlaştırarak mesleki doyumlarının azalmasına dolayısıyla tükenmişlik yaşamalarına neden olabileceği düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde yurt içinde okul psikolojik danışmanlarının özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarının mesleki tükenmişliklerine etkisinin incelendiği bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın anılan değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi bakımından alan yazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca son yıllarda özel eğitim gerektiren öğrencilere ilişkin farkındalıkların arttığı ve bu bireylerin eğitimine daha fazla önem verildiği görülmektedir. Bu öğrencilerin tanınmasında ve eğitilmesinde psikolojik danışmanlara önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle psikolojik danışmanlara yönelik yapılacak böyle bir araştırmanın, psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarına yönelik farkındalıklarının artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı okul psikolojik danışmanlarının mesleki tükenmişliklerinin yordayıcısı olarak özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarını incelemektir. Bununla birlikte bu çalışmada özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarının cinsiyet, medeni durum ve yaş açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri ve mesleki tükenmişlikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

2. Psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri ve mesleki tükenmişlikleri medeni durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
3. Psikolojik danışmanların yaşları ile özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Psikolojik danışmanların yaşları ile mesleki tükenmişlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterlik düzeyleri mesleki tükenmişlik düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırmaya 2015 yılında Malatya ve Samsun illerinde çeşitli kurumlarda görev yapan 192'si kadın, 222'si erkek olmak üzere toplam 414 psikolojik danışman katılmıştır. Katılımcıların yaşlarının 21 ile 53 arasında değiştiği, yaş ortalamalarının 34,20 olduğu, mesleki çalışma sürelerinin ise 1 ile 32 yıl arasında değiştiği görülmüştür. Ayrıca katılımcıların 102'si bekâr, 312'si ise evlidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz-yeterlik Ölçeği ve Tükenmişlik Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu: Psikolojik danışmanların demografik bilgilerini toplamak amacı ile oluşturulmuştur. Bu formda psikolojik danışmanların cinsiyeti, yaşı, medeni durumu ve çalışma süreleri ile ilgili sorular yer almaktadır

Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz-yeterlik Ölçeği (RÖ-ÖEÖYÖ) : Aksoy ve Diken (2009a) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 40 madden oluşan bir ölçektir. Beşli Likert tipi ile derecelendirilmektedir. Ölçekte, tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Yapılan faktör analizinde 21.589 özdeğere sahip olan birinci faktörün toplam varyansın %53.97'sini açıkladığı saptanmıştır. Tek boyutlu olan bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 40, en yüksek puan 200'dür. Ölçekten alınan yüksek puanlar, rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz-yeterlik algılarının yüksek olduğuna dair bilgi vermektedir. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .98, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .96 olarak çıkmıştır. Ölçeğin bu çalışmada elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısının .95 olduğu görülmüştür.

Tükenmişlik Ölçeği Kısa Formu: Pines ve Aronson'un (1988) geliştirdiği ölçek, Pines (2005) tarafından 10 maddelik kısa forma dönüştürülmüştür. Çapri (2013) ise, ölçeğin 10 maddelik kısa formunun Türkçeye uyarlamasını yapmıştır. Yedili Likert tipi derecelendirmeye sahip olan ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde mesleki tükenmişliğe işaret etmektedir. Açıklayıcı faktör analizinde ölçeğin tek boyutlu yapısının özdeğerinin 5.52 olduğu ve toplam varyansın %55.17'sini açıkladığı görülmüştür. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin bu çalışmada elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısının .86 olduğu görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler kurum deneyimi dersine giden öğrenciler aracılığı ve elektronik posta ile kurumlarda görev yapan psikolojik danışmanlardan toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS paket programıyla yapılmış olup verilerin analizinde t-testi, korelasyon ve basit regresyon analizi testleri uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri yapılmadan önce veri seti normallik, çoklu bağlantı problemi ve doğrusallık açısından incelenmiştir. Bu amaçla ilk olarak uç değer olarak belirlenen dokuz veri, analizden çıkartılmıştır. Sonrasında çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 arasında değiştiği gözlenmiştir. Ardından çoklu bağlantı problemi incelenmiş ve çoklu bağlantı probleminin olmadığı görülmüştür. VIF ve tolerans değerlerinin kabul edilen sınırlar içerisinde olduğu saptanmıştır (VIF<10; Tolerans<.10). Bu kapsamda doğrusallık şartlarının sağlandığı düşünülmektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2012). Bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişki öncelikle Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Sonrasında bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi, basit doğrusal regresyon analizi yapılarak incelenmiştir.

BULGULAR

Okul psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin ve mesleki tükenmişliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Özel eğitime ilişkin öz-yeterliğin ve mesleki tükenmişliğin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi (t-testi sonuçları)

		N	\bar{X}	Ss	t	p
Özel eğitime ilişkin öz-yeterlik	Kadın	192	160.55	17.66	-1.209	.227
	Erkek	212	162.71	18.74		
Mesleki tükenmişlik	Kadın	192	22.15	7.60	2.626	.009*
	Erkek	212	20.19	7.52		

p<.01

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı (t=-1.209, p>.05), kadınların mesleki tükenmişliklerinin erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu (t=2.626, p<.01) saptanmıştır.

Okul psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin ve mesleki tükenmişliklerinin medeni durum değişkenine göre incelenmesine ilişkin bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Özel eğitime ilişkin öz-yeterliğin ve mesleki tükenmişliğin medeni durum değişkenine göre incelenmesi (t-testi sonuçları)

		N	\bar{X}	Ss	t	p
Özel eğitime ilişkin öz-yeterlik	Bekâr	102	160.56	17.93	-.741	.460
	Evli	312	162.08	18.37		
Mesleki tükenmişlik	Bekâr	102	21.88	8.21	1.140	.256
	Evli	312	20.84	7.40		

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin (t=-.741, p>.05) ve mesleki tükenmişliklerinin (t=1.140, p>.05) medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Okul psikolojik danışmanların yaşları ile özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonucu Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3

Özel eğitime ilişkin öz-yeterlik (ÖEİÖY) ile yaş arasındaki ilişki

	\bar{X}	SS	Yaş
ÖEİÖY	161.71	18.26	.10*
Yaş	34.2	7.16	

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların yaşları ile özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r=.10$, $p<.05$). Diğer bir ifadeyle katılımcıların yaşları arttıkça özel eğitime ilişkin öz-yeterlik puanlarının yükseldiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Okul psikolojik danışmanların yaşları ile mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonucu Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Mesleki tükenmişlik düzeyi ile yaş arasındaki ilişki

	\bar{X}	SS	Yaş
Mesleki Tükenmişlik	21.10	7.62	-.15*
Yaş	34.20	7.16	

* $p<.01$

Tablo-4 incelendiğinde, okul psikolojik danışmanlarının yaşları ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r=-.15$, $p<.01$). Diğer bir ifadeyle katılımcıların yaşları arttıkça mesleki tükenmişlik puanlarının düştüğü bulgusuna ulaşılmıştır.

Okul psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin mesleki tükenmişliklerini yordamasına ilişkin regresyon analizi yapılmadan önce ön koşul olarak Pearson korelasyon analizi yapılmış ve özel eğitime ilişkin öz-yeterlikler ile mesleki tükenmişlikleri arasında orta düzeyde ve negatif yönde ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-.36$, $p<.001$). Sonrasında özel eğitime ilişkin öz-yeterliğin (ÖEİÖY) mesleki tükenmişliği yordamasına ilişkin bulgular sonucu Tablo-5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Özel eğitime ilişkin öz-yeterliğin mesleki tükenmişliği yordamasına yönelik Basit Doğrusal Regrasyon Analizi Sonuçları

Yordayan Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
ÖEİÖY	-.151	.019	-.363	-7.987	.000

Not: $R= .363$, $R^2= .131$, Düzeltilmiş $R^2= .129$ ($p<.001$)

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin, mesleki tükenmişliklerini negatif yönde anlamlı düzeyde yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre özel eğitime ilişkin öz-yeterlilik, mesleki tükenmişliğin yaklaşık olarak %13'ünü açıklamaktadır [$F(1-412)= 62.36$, $p<.001$].

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın birincil amacı okul psikolojik danışmanlarının mesleki tükenmişliklerinin yordayıcısı olarak özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarını incelemektir. Bununla birlikte okul psikolojik danışmanlarının özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algıları ve mesleki tükenmişlikleri cinsiyet, medeni durum ve yaş değişkenleri açısından da incelenmesi de araştırmanın diğer amaçlarıdır. Bu bölümde bulgularda yer alan veriler araştırmalarla desteklenmektedir.

Araştırma bulguları, okul psikolojik danışmanlarının özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ancak mesleki tükenmişliklerinin ise kadınlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermektedir. Bu bulguya göre kadınların erkeklerden anlamlı düzeyde mesleki tükenmişliklerinin yüksek olduğu söylenebilir. İlgili alan yazın incelediğinde, benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Cora, 1997; Coşgun & Ilgar, 2004; Özgün, 2007; Yiyit, 2001). Aksoy ve Diken (2009b) yaptıkları araştırmada özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algısının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını saptamıştır. Diri ve Kırıl (2016) öğretmenler ile yaptıkları araştırmada kadınların mesleki tükenmişliklerinin erkeklerden yüksek olduğunu saptamışlardır. Bu bulgular araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Ancak Yüksel ve diğerleri (2012) tarafından yapılan bir araştırmada rehber öğretmen adaylarının özel eğitim öz-yeterliklerinin kadınlar lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde Başol ve Altay'ın (2009) öğretmenler üzerinde yaptıkları araştırmada erkeklerin tükenmişlik düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu, Ergin'in

(1992) araştırmasında ise sağlık sektöründe çalışan kadınların tükenmişlik düzeyinin erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın ikinci bulgusuna göre, okul psikolojik danışmanlarının özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarının ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin medeni durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Kayabaşı (2008), öğretmenlerin mesleki tükenmişlerini incelediği araştırmasında medeni durum ile mesleki tükenmişlik arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Ancak farklı bir çalışmada bekâr öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerinin erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Başol & Altay, 2009). Literatür incelendiğinde psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarının medeni durum değişkeni açısından inceleyen doğrudan bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algısının medeni duruma göre farklılaşmaması bu yeterliğin mesleki bilgi ve beceri gerektiren bir durum olması nedeniyle açıklanabilir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu okul psikolojik danışmanlarının yaşları ile özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde, okul psikolojik danışmanlarının yaşları ile özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin incelendiği bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Ancak farklı bir çalışmada öğretmenlerin deneyim süreleri arttıkça mesleki yetkinliklerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Kaner, Şekercioğlu, & Yellice-Yüksel, 2007). Ulaşılan bu araştırma sonucunun, çalışmanın alt problemini destekler nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın diğer bulgusuna göre okul psikolojik danışmanlarının yaşları ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Diğer bir ifadeyle okul psikolojik danışmanlarının yaşları yükseldikçe mesleki tükenmişlik puanlarının düştüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde, yaşın tükenmişliği etkileyen bir faktör olduğu ve yaşın ilerlemesiyle birlikte duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeylerindeki tükenmişliğin de arttığı bulunmuştur (Cemaloğlu & Şahin, 2007; Tuğrul & Çelik, 2002). Ancak farklı bir çalışmada yaş ile mesleki tükenmişlik arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Başol & Altay, 2009).

Araştırmanın son bulgusuna göre psikolojik danışmanların özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin mesleki tükenmişliklerini anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır. Buna göre özel eğitime ilişkin öz-yeterlik, mesleki tükenmişliğin yaklaşık olarak %13'ünü açıklamaktadır. Literatür incelendiğinde okul psikolojik danışmanlarında mesleki tükenmişlik ve özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algılarının birlikte incelendiği çalışmaya ulaşılamamakla birlikte, okul psikolojik danışmanlarında yetkinlik inancı ve tükenmişlik çalışması (Gündüz, 2012; Bümen, 2010; Chan, 2007; Çelikkaleli, 2011; Çimen, 2007; Friedman, 2003; Skaalvik & Skaalvik, 2007), rehber öğretmenlerde mesleki tükenmişlik (Akten, 2007), ilköğretim okullarında çalışan psikolojik danışmanların sosyal karşılaştırma ve öz-bilinç düzeyleri ile psikolojik danışman öz-yeterlik inancı arasındaki ilişkinin (Özteke, 2011) incelendiği araştırmalar dikkate alındığında özel eğitime ilişkin öz-yeterlik inancının mesleki tükenmişliğe neden olması bulgusunun anılan çalışma sonuçlarıyla benzer nitelikte olduğu söylenebilir. Çalışma bulgusuna göre, özel eğitime ilişkin öz-yeterliği yüksek olan okul psikolojik danışmanlarının mesleki tükenmişlik düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir. Bu çalışma sonucuna göre, okul psikolojik danışman adaylarının öğrenimleri sırasında, özel eğitime ilişkin daha geniş kapsamda eğitimler almasının, özel eğitim alanındaki yetkinliklerinin artması açısından önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada okul psikolojik danışmanlarının özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin cinsiyet ve medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşmadığı, ancak mesleki tükenmişlik düzeylerinin cinsiyete göre kadınlar lehine anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği saptanmıştır. Okul psikolojik danışmanlarının yaşları ile özel eğitime ilişkin öz-yeterlikleri arasında pozitif yönde, yaşları ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasında ise negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Okul psikolojik danışmanlarının, özel eğitime ilişkin öz-yeterliklerinin mesleki tükenmişliklerini negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle psikolojik danışmanlarda özel eğitime ilişkin öz-yeterlik algısı arttıkça mesleki tükenmişliğin azaldığı saptanmıştır. Bu çalışma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

-Okul psikolojik danışmanlarının öğrenimleri sırasında özel eğitime ilişkin daha kapsamlı bilgilerle donatılması mesleklerini icra ederken tükenmişlik yaşamalarının önüne geçebilir,

- Okul psikolojik danışmanları için özel eğitim konusunda ihtiyaç duydukları konularda seminerler düzenlenerek mesleki bilgilerinin artırılması sağlanabilir,
- Farklı illerde görev yapan psikolojik danışmanlarda araştırma sonuçları yeniden test edilebilir
- Psikolojik danışmanların mesleki tükenmişlik yaşamalarının nedenleri nitel çalışmalarla araştırılabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Aksoy, V., & Diken İ. H. (2009a). Rehber öğretmen özel eğitim öz-yeterlik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(1), 29-37.
- Aksoy, V., & Diken, İ. H. (2009b). Rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(3), 709-719.
- Akten, S. (2007). *Rehber öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Aurah C. M., & McConnell T. J. (2014). Comparative study on pre-service science teachers' self-efficacy beliefs of teaching in Kenya and the United States of America; USA. *American Journal of Educational Research*, 2(4), 233-239 DOI: 10.12691/education-2-4-9.
- Aydemir, H., Diken, İ., K., Yikmiş, A., Aksoy, V., & Özokçu, O. (2015). Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(Özel Sayı), 68-86.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1994). Self efficacy. *Encyclopedia of Human Behavior* 4, 71-81. New York: Academic Press.
- Başol, G., & Altay, M. (2009). Eğitim yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(58), 191-216.
- Bergen, A. (2013). Self-efficacy, special education students, and achievement: Shifting the lens. *Rivier Academic Journal*, 9(2): 1-9.
- Bousquet, S. (2012). Teacher burnout: Causes, cures, and prevention. *ERIC online submission No. ED534527*, 1-22.
- Bümen, N. T. (2010). The relationship between demographics, self efficacy, and burnout among teachers. *Eurasian Journal of Educational Research*, 40, 17-36.
- Cemaloğlu, N., & Şahin, E. D. (2007). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 465-484
- Chan, D. W. (2007). Burnout, self-efficacy, and successful intelligence among Chinese prospective and in-service school teachers in Hong Kong. *Educational Psychology*, 27(1), 33-49.
- Cora, N. (1997). *Zihin engellilerin eğitimleri alanında çalışan öğretmenlerin yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Coşgun, S., & Ilgar, M. Z. (2004, Temmuz). *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık deneyimi çalışmalarının adayların öz-yeterlilik algularına etkisi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulan bildiri. Malatya.
- Çakıroğlu, J., Çakıroğlu, E., & Boone, W. J. (2005). Pre-service teacher self-efficacy beliefs regarding science teaching: A comparison of pre-service teachers in Turkey and the USA. *Science Educator*, 14, 31-40.
- Çam, O. (1992, Eylül). *Tükenmişlik envanterinin geçerlik ve güvenilirliğinin araştırılması*. 7.Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları El Kitabı. Ankara

- Çapri, B. (2013). Tükenmişlik ölçeği-kısa formu ile eş tükenmişlik ölçeği-kısa formunun Türkçe uyarlaması ve psikoanalitik-varoluşçu bakış açısından mesleki ve eş tükenmişlik ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1393-1418.
- Çelikkaleli, Ö. (2011). Yetişkin eğitimcisi öğretmenlerin tükenmişlik ve mesleki yetkinliklerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 38-53.
- Çiftçi D. H. (2015). Özel eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin mesleki yetkinlik ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1, 221-241.
- Çimen, S. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinde tükenmişlik yaşantıları ve yeterlik alguları*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Çokluk, Ö. (2001). Engelliler okullarında görev yapan yöneticilerde ve öğretmenlerde tükenmişlik. *Özel Eğitim Dergisi*, 3(1), 35-47.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Diri, M. S., & Kıral, E. (2016). Ortaokul öğretmenlerinin iş doyumlarının mesleki tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(39), 125-149.
- Emery, D. W., & Vandenberg, B. (2010). Special education teacher burnout and act. *International Journal of Special Education*, 25(3), 119-131.
- Ergin, C. (1992, Eylül). *Doktor ve hemşirelerde tükenmişlik ve Maslach tükenmişlik ölçeğinin uyarlanması*. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları El Kitabı, 143-154. Ankara.
- Friedman, A. I. (2003). Self-efficacy and burnout in teaching: The importance of interpersonal-relation efficacy. *Social Psychology of Education*, 6, 191-215.
- Gencer A. S., & Cakiroglu, J. (2007). Turkish pre-service science teachers' self-efficacy beliefs regarding science teaching and their beliefs about classroom management. *Teaching and Teacher Education*, 23, 664-675.
- Günay, G. Y., & Demiralay, T. (2016). Serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin iş stresi, tükenmişlik sendromu ve iş-aile yaşam dengesi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(58), 917-935. doi:10.17755/esosder.87776
- Kaner, S., Şekercioğlu, G., & Yellice-Yüksel, B. (2007). Öğretmenlerin ve ana-babaların öz-yetkinlik inançları, tükenmişlik algıları ve çocukların problem davranışları. *Ankara: Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Kesin Raporu*.
- Karahan, Ş., & Uyanık-Balat, G. (2011). Özel eğitim okullarında çalışan eğitimcilerin öz-yeterlik algılarının ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-14.
- Kayabaşı, Y. (2008). Bazı değişkenler açısından öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 191-212.
- Klassen, R. M. (2007). Using predictions to learn about the self-efficacy of early adolescents with and without learning disabilities. *Contemporary Educational Psychology*, 32(2), 173-187. doi:10.1016/j.cedpsych.2006.10.001
- Klassen, R. M., & Chiu, M. M. (2010). Effects on teachers' self-efficacy and job satisfaction: Teacher gender, years of experience, and job stress. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 741-756.
- Klassen, R. M., & Lynch, S. L. (2007). Self-efficacy from the perspective of adolescents with LD and their specialist teachers. *Journal of Learning Disabilities*, 40(6), 494-507.
- Maag, J. W., & Katsiyannis, A. (2010). School-based mental health services: Funding options and issues. *Journal of Disability Policy Studies*, 21(3), 173-180. DOI:10.1177/1044207310385551
- Nobles, M. (2011). *Factors that influence school counselor burnout*. Counselor education master's thesis. The College at Brockport, State University of New York.

- Osborn, C. J. (2004). Seven salutary suggestions for counselor stamina. *Journal of Counseling & Development*, 82, 319-328.
- Özgün, M. S. (2007). *Okul psikolojik danışmanlarının kişilik özellikleri ile mesleki yetkinlik beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Pines, A. M. (2005). The burnout measure, short version. *International Journal of Stress Management*, 12(1), 78-88.
- Pines, A., & Aronson, E. (1988). *Career burnout: Causes and cures*. New York: Free press.
- Roloff, M. E., & Brown, L. A. (2011). Extra-role time, burnout and commitment: The power of promises kept. *Business Communication Quarterly*, 74(4), 450-474. doi:10.1177/1080569911424202
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2007). Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout. *Journal of Educational Psychology*, 99(3), 611-625.
- Tschannen-Moran, M., & McMaster, P. (2009). Sources of self-efficacy: Four professional development formats and their relationship to self-efficacy and implementation of a new teaching strategy. *Elementary School Journal*, 110(2), 228-245.
- Tuğrul, B., & Çelik, E. (2002). Normal çocuklarla çalışan anaokulu öğretmenlerinde tükenmişlik. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-11.
- Tümkiye, S. (2001). Denetim odakları farklı ilkököl öğretmenlerinin bazı değişkenlere göre tükenmişlikleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 15(2), 29-40.
- Ünal, S., Karlıdağ, R., & Yoloğlu, R. (2001). Hekimlerde tükenmişlik ve iş doyumunu düzeylerinin yaşam doyumunu düzeyleri ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 4(2), 113-118.
- Wisniewski, L., & Gargiulo, R. M. (1997). Occupational stress and burnout among special educators: A review of the literature. *The Journal of Special Education*, 31(3), 325-346.
- Yiyit, F. (2001). *Okul psikolojik danışmanlarının yetkinlik beklentilerini ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yüksel, K., Diken, İ. H., Aksoy, V., & Karaaslan Ö. (2012). Rehber öğretmen adaylarının özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz-yeterlik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 137-148.
- Zambrano, E., Castro-Villarreal, F., & Sullivan, J. (2012). School counselors and school psychologists: Partners in collaboration for student success within RTI. *Journal of School Counseling*, 10(24), 1-28.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ

haticek@omu.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Yasin DEMİR

yasinpdr@hotmail.com

(Corresponding Author)Arş. Gör. Cemal KARADAŞ

cekaradas@gmail.com